

Transkript Ep. 2: 25 Jahre Tandem: Interview mit Kathrin Freier-Maldoner und Jochen Rummenhüller

Transkripcje Ep. 2: 25 let společnosti Tandem: Rozhovor s Kathrin Freier-Maldoner a Jochenem Rummenhöllerem

Tom Wiegels (TW): Ahoj und herzlich willkommen zur zweiten Folge des Tandem Podcasts. Die Koordinierungszentren für den deutsch tschechischen Jugendaustausch von Tandem feiern jetzt 2022, ihr 25 jähriges Jubiläum. Und den Abschluss von diesem Jubiläum begehen wir heute mit einer Podiumsdiskussion an der tschechischen Botschaft in Berlin, wo wir auch gerade sind. Im Vorfeld möchten wir aber noch mit zwei Personen reden, die die Geschichte von Tandem auch sehr gut kennen, nämlich einmal mit dem Leiter des Referats für Europäische und Internationale Jugendpolitik beim Deutschen Bundesjugendring, Jochen Rummenhüller und mit der Leiterin von Tandem in Deutschland, Kathrin Freier-Maldoner. Als Einstiegsfrage vielleicht: Was bedeutet denn deutsch-tschechischer Austausch generell für euch?

Tom Wiegels (TW): Ahoj a vítíte u druhého dílu Tandem Podcastu. Koordinační centra česko-německých výměn mládeže Tandem slaví v roce 2022 25. výročí svého založení. A my dnes konec tohoto výročí oslavíme panelovou diskusí na českém velvyslanectví v Berlíně, kde se právě nacházíme. Ještě předtím bychom si ale rádi popovídali se dvěma lidmi, kteří historii Tandemu také velmi dobře znají, a to s vedoucím oddělení evropské a mezinárodní politiky mládeže na německém Spolkovém kruhu mládeže Jochenem Rummenhöllerem a vedoucí Tandemu v Německu Kathrin Freier-Maldonerovou. Snad jen úvodní otázka: Co pro vás obecně znamená německo-česká výměna?

Jochen Rummenhüller (JR): Eine ganz spannende Erfahrung, die ich so nicht erwartet habe, als die beiden Koordinierungsbüros ihre Arbeit aufgenommen haben. Wir haben ja vor ungefähr 25 Jahren eine Situation gehabt, wo vieles noch offen war, auch die Strukturen nicht wirklich gepasst haben, auf beiden Seiten sich nicht direkt automatisch so eine Zusammenarbeit entwickelt hat. Aber ich war positiv überrascht, wie neugierig alle Beteiligten waren auf das, was uns erwartet in der deutsch tschechischen Zusammenarbeit, wie viele Ideen wir schon damals vor 25 Jahren hatten und wie sich das weiter in den Folgejahren intensiviert hat, gerade auch in Zusammenhang mit der europäischen Zusammenarbeit.

Jochen Rummenhüller (JR): Byla to velmi vzrušující zkušenost, kterou jsem nečekal, když obě koordinační kanceláře začaly pracovat. Zhruba před 25 lety jsme byli v situaci, kdy byla řada věcí ještě otevřená, kdy struktury do sebe příliš nezapadaly a kdy se spolupráce nerozvíjela automaticky ani na jedné straně. Byl jsem ale příjemně překvapen, jak byli všichni zúčastnění zvědaví, co nás v německo-české spolupráci čeká, kolik nápadů jsme měli už před 25 lety a jak se to v následujících letech zintenzivnilo, zejména v souvislosti s evropskou spoluprací.

TW: Kathrin, was bedeutet deutsch tschechischer Austausch für dich?

TW: Kathrin, co pro vás znamená německo-česká výměna?

Kathrin Freier-Maldoner (KFM): Ja, das ist Teil meines Lebens. Es war erst persönlich, als ich als Jugendliche mit dem Handballverein nach Tschechien gefahren bin und im deutsch tschechischen Jugendforum war. Es hat mich persönlich und in der Gruppe geprägt. Und jetzt natürlich als Leiterin von Tandem habe ich die Möglichkeit, auch mitzugestalten, zusammen mit den Fachkräften, der Jugendarbeit, mit den Lehrerinnen und Lehrern, den Erzieherinnen und Erziehern. Es ist Teil meines Lebens und ich

möchte das ganz vielen jungen Menschen möglich machen, auch einen deutsch tschechischen Austausch zu erleben.

Katrin Freier-Maldoner (KFM): Ano, je to součást mého života. Poprvé to bylo osobní, když jsem jako dorostenec jel s házenkářským klubem do České republiky a byl jsem v německo-českém fóru mládeže. Zanechalo to na mně osobní i skupinovou stopu. A teď, jako vedoucí Tandemu, mám samozřejmě možnost ji také pomáhat utvářet, společně s odborníky, prací s mládeží, s učiteli, vychovateli. Je to součást mého života a ráda bych umožnila mnoha mladým lidem zažít německo-českou výměnu.

TW: Danke für den kleinen Einblick erstmal. Tandem gibt es ja jetzt schon eine ganze Weile, nämlich seit 1997. Und damals gab es eben diesen Beschluss, dass man sagt, man will in Deutschland und Tschechien Koordinierungszentren für den Jugendaustausch zwischen den beiden Ländern einrichten. Und dieser Beschluss, der wurde ja damals beim ersten deutsch-tschechischen Jugendtreffen 1996 in Polička unterzeichnet. Jochen, du warst damals live dabei. Wie hast du das damals erlebt? Wie war die Stimmung da?

TW: Děkuji vám za tento stručný pohled. Tandem existuje již delší dobu, od roku 1997, a tehdy bylo rozhodnuto o zřízení koordináčních center v Německu a v České republice pro výměnu mládeže mezi oběma zeměmi. A toto rozhodnutí bylo podepsáno na prvním německo-českém setkání mládeže v Poličce v roce 1996. Jochene, ty jsi tam tehdy byl živě. Jak jsi to tehdy prožíval? Jaká byla atmosféra?

JR: Ich war auf deutscher Seite verantwortlich für die Vorbereitung und Durchführung und das war natürlich was ganz Besonderes. Es war eine aufgeregte politische Situation in beiden Ländern. Beide Regierungen standen innenpolitisch unter Druck und haben sich eigentlich nicht bewegt in Richtung engerer Zusammenarbeit. Und es hat so ein bisschen die Initiative der beiden Präsidenten Herzog und Havel gebraucht, die überlegt haben, wie können wir beide Regierungen ein bisschen unter Druck setzen. Und da war die Idee sehr schnell geboren, dass vielleicht ein Jugendtreffen helfen würde, diese angespannte Situation etwas zu entspannen. Und das hat ja auch dann geklappt.

JR: Byl jsem zodpovědný za přípravu a realizaci na německé straně a to bylo samozřejmě velmi zvláštní. V obou zemích byla rozjitřená politická situace. Obě vlády byly pod vnitropolitickým tlakem a k užší spolupráci vlastně nesměřovaly. A bylo třeba trochu iniciativy ze strany obou prezidentů, Herzoga a Havla, kteří přemýšleli o tom, jak bychom mohli obě vlády dostat trochu pod tlak. A velmi rychle se zrodila myšlenka, že by možná setkání mládeže pomohlo tuto napjatou situaci trochu zmírnit. A to se podařilo.

TW: Du sprichst ja die Anspannung an. Kann man sich das so vorstellen, dass die Beziehungen der beiden Nachbarländer so ein bisschen belastet waren? Vielleicht dadurch, dass man diese Geschichte hat, die sehr stark geprägt war von Krieg und Vertreibung. Also würdest du sagen, das war wichtig auch für die politische Atmosphäre in den beiden Ländern, oder wie würdest du diese Atmosphäre generell charakterisieren?

TW: Zmiňujete se o napětí. Dovedete si představit, že vztahy mezi oběma sousedními zeměmi byly poněkud napjaté? Možná proto, že jejich historie byla velmi silně poznamenána válkami a vyháněním. Řekl byste tedy, že i to bylo důležité pro politickou atmosféru v obou zemích, nebo jak byste tuto atmosféru charakterizoval obecně?

JR: Ich glaube, die Regierungen und politische Verantwortliche waren sehr angespannt. Die Jugendlichen selber waren eher weniger angespannt. Sie waren neugierig auf ihre Altersgenossinnen und -genossen und sie waren einfach gewillt, gemeinsam was zu unternehmen. Weil man muss sich ja auch die Situation damals anschauen. Die tschechische Republik war gerade erst

unabhängig oder abgespalten von dem slowakischen Teil. Die Tschechische Republik war noch nicht Mitglied der EU. Also die ganze Situation war noch etwas im Aufbruch. Wir haben bei den ersten Treffen, die wir hatten, auch vor Polička, noch über Visafragen geredet. Also man brauchte Visa in den ersten Jahren, um von Tschechien nach Deutschland zu kommen. Deshalb war das etwas, was natürlich etwas schwieriger war. Aber wir wussten, es gibt schon und es gab auch schon zu unterschiedlichen Zeiten, auch in der Tschechoslowakei, aber auch, in der DDR und auch in Westdeutschland, enge Kontakte zwischen den Ländern, zwischen Schulen und Jugendgruppen. Wir haben nicht bei null angefangen. Und das war auch die Stärke von dem ersten deutsch-tschechischen Jugendtreffen, dass wir innerhalb kürzester Zeit viele interessierte Gruppen, Schulen, Jugendverbände, interessierte Gruppen aus Städtepartnerschaften zusammen bekommen haben, die gesagt haben: Ja, wir wollen hier was machen. Und wir verstehen nicht, warum politische Entscheidungspersonen uns einreden, dass die Zusammenarbeit zwischen beiden Ländern schlecht ist. Wir beginnen nicht bei null, sondern wir können auf einer Basis diese Zusammenarbeit künftig gestalten. Und das war die Idee hinter dem ersten deutsch tschechischen Jugendtreffen.

JR: Myslím, že vlády a političtí představitelé byli velmi napjatí. Samotní mladí lidé byli méně napjatí. Byli zvědaví na své vrstevníky a byli prostě ochotni něco společně podniknout. Protože se také musíte podívat na tehdejší situaci. Česká republika se právě osamostatnila nebo se oddělila od slovenské části. Česká republika ještě nebyla členem Evropské unie. Takže celá situace byla ještě v pohybu. Na prvních schůzkách, které jsme měli, ještě před Poličkou, jsme se stále bavili o vízové problematice. Takže v prvních letech jste potřebovali víza, abyste mohli přijet z České republiky do Německa. Takže to bylo něco, co bylo samozřejmě trochu složitější. Ale věděli jsme, že už tehdy existovaly úzké kontakty mezi zeměmi, mezi školami a skupinami mládeže v různých dobách, také v Československu, ale i v NDR a také v západním Německu. Nezačínali jsme tedy od nuly. A v tom byla také síla prvního německo-českého setkání mládeže, že jsme během velmi krátké doby dali dohromady mnoho zainteresovaných skupin, škol, mládežnických spolků, zainteresovaných skupin z partnerských měst, které si řekly: Ano, chceme tady něco udělat. A nechápeme, proč nám političtí činitelé říkají, že spolupráce mezi oběma zeměmi je špatná. Nezačínáme od nuly, ale můžeme tuto spolupráci v budoucnu utvářet na jednom základě. A to byla myšlenka prvního německo-českého setkání mládeže.

TW: Also auch wenn es da vielleicht politisch so eine Anspannung gab, gab es eigentlich schon im Zivilgesellschaftlichen so eine ganz starke Basis. Kann man das so sagen?

TW: Ačkoli tedy mohlo docházet k určitému politickému napětí, občanská společnost měla ve skutečnosti velmi silnou základnu. Dá se to tak říct?

JR: Es gab eine sehr große Basis. Wir waren auch überrascht, weil die, politischen Entscheidungspersonen, die wir im Vorfeld getroffen hatten, aus dem Bundestag, die sind immer davon ausgegangen, man muss bei null anfangen und zum Beispiel ein Koordinierungsbüro oder ein deutsch-tschechisches Jugendwerk ist erst mal notwendig, damit sich junge Leute auch begegnen können. Und wir haben gesagt: Nein, es gibt schon etwas, hört doch zu, was wir machen. Und wir haben auch viele Ideen, wie sich diese Zusammenarbeit künftig entwickeln könnte. Und das haben wir versucht zu kommunizieren. Und das haben zumindest die beiden Präsidenten auch begriffen und uns deshalb in diesem Anliegen auch unterstützt.

JR: Byla zde velmi rozsáhlá základna. Překvapilo nás to i proto, že političtí činitelé, s nimiž jsme se v přípravě setkali, ze Spolkového sněmu, vždy předpokládali, že musíme začít od nuly a že je například nejprve nutná koordinační kancelář nebo německo-česká mládežnická organizace, aby se mladí lidé mohli vzájemně setkávat. A my jsme říkali: Ne, něco už existuje, poslouchejte, co děláme. A máme také

mnoho nápadů, jak by se tato spolupráce mohla v budoucnu rozvíjet. A to jsme se snažili sdělit. A přinejmenším oba prezidenti to také pochopili, a proto nás také v tomto zájmu podpořili.

TW: Kathrin, du leitest ja Tandem selber erst seit Sommer 2021, bist ja aber schon seit vielen Jahren auch in der deutsch-tschechischen Zusammenarbeit tätig. Wie kam das für dich, dass du dich wirklich für Tschechien interessiert hast? Du hast das ja gerade eben schon ein bisschen angedeutet. Und wie hast du dein Tandem wirklich kennengelernt?

TW: Kathrin, ty sama vedeš Tandem teprve od léta 2021, ale už mnoho let se aktivně podílíš na německo-české spolupráci. Jak jste se o Českou republiku začala skutečně zajímat? To už jsi před chvílí trochu naznačila. A jak jste se vlastně s tandemem seznámil?

KFM: Also das waren zu Beginn eher so einzelne Eindrücke mit dem Handballverein. Da ist man nach Tschechien gefahren, hat gegen eine Mannschaft aus Tschechien Handball gespielt und einen Tag zusammen verbracht, ist wieder zurückgefahren. Ich hatte einen Tanzlehrer, der aus Tschechien kam, der auch tschechisch gefluht hat. Ich habe es nicht verstanden. Ich wollte es gerne verstehen. Das waren so die ersten Impressionen, die man hatte. Der erste Kontakt, der wirkliche Zugang, der kam dann mit dem Bohemicum. Das ist ein zusätzliches Sprachstudium an der Universität in Regensburg, wo man innerhalb kürzester Zeit, nämlich innerhalb eines Jahres, die tschechische Sprache auf einem Kommunikationsniveau einfach noch lernen kann. Und über das Lernen der Sprache habe ich junge Studierende aus Tschechien an der Uni kennengelernt. Wir haben einen deutsch tschechischen Stammtisch gegründet. Ich habe mich als Sprachanimateurin bei Tandem ausbilden lassen. Ich war Mitglied und Sprecherin im Deutsch tschechischen Jugendforum. Mit der Sprache, mit den Kontakten zu den Menschen hat sich ein Steinchen ans andere gesetzt. Und so wurde aus einem ehrenamtlichen Engagement jetzt eine berufliche Tätigkeit, die ich als Leiterin weiter mitgestalten konnte.

KFM: Zpočátku to byly spíše individuální dojmy s házenkářským klubem. Jeli jsme do České republiky, zahráli si házenou proti českému týmu, strávili spolu jeden den a vrátili se zpět. Měl jsem učitelku tance, která přijela z Čech a také nadávala česky. Nerozuměla jsem mu. Chtěl jsem tomu rozumět. To byly vaše první dojmy. První kontakt, skutečný přístup, přišel až s Bohemicum. To je doplňkový jazykový kurz na univerzitě v Regensburgu, kde se můžete naučit český jazyk na komunikační úrovni během velmi krátké doby, během jednoho roku. A díky učení jazyka jsem se na univerzitě seznámila s mladými studenty z České republiky. Založili jsme německo-český štamgastský stůl. Vyškolila jsem se jako jazyková animátorka ve společnosti Tandem. Byla jsem členkou a mluvčí Německo-českého fóra mládeže. S jazykem, s kontakty na lidi se přidával jeden kámen k druhému. A tak se z dobrovolného závazku nyní stala profesionální činnost, kterou jsem mohla nadále pomáhat utvářet jako vedoucí.

TW: Du sagst, das war eigentlich ein langer Prozess. Wenn wir jetzt zurückschauen auf dieses erste Jugendtreffen in Polička, was würdest du sagen? Inwiefern beeinflusst dieses Treffen und die Entscheidungen, die da getroffen wurden, die Arbeit von Tandem denn heute noch? Gibt es da noch Sachen, die du vielleicht in einer in deiner verschiedenen Positionen und Sachen gemacht hast, wo du erlebt hast, dass da irgendwie noch so eine Prägung vorhanden war?

TW: Říkáte, že to byl vlastně dlouhý proces. Když se nyní ohlédneme za tímto prvním setkáním mládeže v Poličce, co byste řekli? Do jaké míry toto setkání a rozhodnutí, která na něm padla, ovlivňují práci Tandemu dodnes? Jsou ještě věci, které jste třeba dělal v různých pozicích a věci, kde jste zažil, že tam nějak takový otisk stále je?

KFM: Auf jeden Fall. Ich denke, der Kernauftrag, der auch in Polička gesetzt worden ist, der gilt bis heute unverändert. Nämlich Kontakte zu vermitteln, zu unterstützen, dass Partnerschaften entstehen, Fachkräfte weiter zu qualifizieren, Formate weiterzuentwickeln, Begegnungen zu unterstützen. Dieser

Kernauftrag, der gilt bis heute. Und der wird auch in den nächsten Jahren und Jahrzehnten Gültigkeit behalten. Ich denke, was sich verändert hat, ist die Art und Weise, wie sich methodisch und auch teils inhaltlich die Begegnungen weiter gestalten. Wir haben jetzt ganz andere Möglichkeiten, über Social Media, über Dina International beispielsweise, ein Dolmetsch- und Veranstaltungstool, um im digitalen Raum Begegnungen vorzubereiten, während der Begegnung da Akzente zu setzen oder auch nach einer Begegnung so in Kontakt zu bleiben, gemeinsam an Projekten zu arbeiten. Also diese digitale technische Weiterentwicklung, das ist sicher ein Instrument. Und da gibt es sicher Methoden, die den Austausch nicht nur im deutsch tschechischen Austausch, sondern insgesamt in der internationalen Jugendarbeit weiterentwickelt haben. Es ist uns bei Tandem gelungen, auch das vorschulische Arbeitsfeld mit einzubeziehen. Das war zu Beginn auch noch nicht integriert. Also sozusagen gerade in diesem Nachbarschaftsraum in Grenznähe ist es unglaublich wichtig, bereits die Kinder und damit auch die Eltern und die Großeltern und alle, die mit den Kindern zu tun haben, schon mit dem Nachbarland in Verbindung zu bringen, sodass Vorurteile überhaupt nicht entstehen oder auch Vorurteile gerade in der älteren Generation abgebaut werden. Und ich denke, was auch noch in den letzten Jahren gesetzt wurde in der jugendpolitischen Zusammenarbeit sind bestimmte Themenschwerpunkte. Insbesondere der Themenschwerpunkt zur historisch politischen Bildung hat mich persönlich sehr geprägt. Auch in der Arbeit bei Tandem, wo junge Menschen aus Deutschland und Tschechien nicht in ihrer nationalen Gruppe zu einem Erinnerungsort in Deutschland oder Tschechien fahren, sondern wo sie gemeinsam, innerhalb einer Begegnung zu einem Erinnerungsort zum Beispiel an die KZ Gedenkstätte Flossenbürg oder nach Theresienstadt fahren und sich gemeinsam, mit der Geschichte, aber auch mit den aktuellen und zukünftigen Fragen beschäftigen und gemeinsam Lösungen entwickeln. Und das finde ich eine unglaublich großartige Entwicklung, die erst mit der Zeit so entstanden ist. Die Gedenkstätten, die pädagogischen Abteilungen auch mit einzubeziehen in den Austausch.

KFM: V každém případě. Myslím, že základní poslání, které bylo stanoveno i v Poličce, platí i dnes. A sice zprostředkovávat kontakty, podporovat vytváření partnerství, dále kvalifikovat odborníky, dále rozvíjet formáty, podporovat setkávání. Toto základní poslání platí i dnes. A bude platit i v dalších letech a desetiletích. Myslím, že se změnil způsob, jakým jsou setkání nadále metodicky a částečně i obsahově organizována. Nyní máme zcela jiné možnosti, prostřednictvím sociálních médií, prostřednictvím Dina International, například nástroje pro tlumočení a pořádání akcí, připravovat setkání v digitálním prostoru, nastavovat akcenty během setkání nebo zůstat v kontaktu po setkání, spolupracovat na projektech. Takže tento digitální technický rozvoj je určitě nástrojem. A určitě existují metody, které dále rozvíjejí výměnu, a to nejen v rámci německo-české výměny, ale v rámci mezinárodní práce s mládeží jako celku. V Tandemu se nám podařilo zapojit i oblast práce s předškolními dětmi. Ta nebyla na začátku integrována. V této sousedské oblasti v blízkosti hranic je tedy neuvěřitelně důležité přivést děti, a tím i rodiče a prarodiče a všechny, kteří mají s dětmi co do činění, do kontaktu se sousední zemí, aby předsudky vůbec nevznikaly nebo aby se předsudky zmírnily, zejména u starší generace. A myslím si, že to, co bylo v posledních letech v rámci spolupráce v oblasti politiky mládeže také nastaveno, jsou určitá tematická zaměření. Zejména zaměření na historicko-politické vzdělávání mělo na mě osobně velký vliv. Také v práci Tandemu, kdy mladí lidé z Německa a České republiky nejezdí na pietní místo v Německu nebo v České republice ve své národní skupině, ale kdy společně v rámci setkání cestují na pietní místo, například k památníku koncentračního tábora ve Flossenbürgu nebo do Terezína, a společně se zabývají historií, ale také současnými a budoucími problémy a společně vyvíjejí řešení. A to si myslím, že je neuvěřitelně velký vývoj, který nastal až postupem času. Zapojit do výměny pamětní místa a vzdělávací oddělení.

TW: Also konkret sind einige Projekte und diese technischen Möglichkeiten neu dazugekommen. Aber die grundlegenden Formate und Konzepte und die Ziele, die gesetzt wurden, da würdest du sagen, die sind eher gleich geblieben.

TW: Konkrétně přibyly některé nové projekty a technické možnosti. Základní formáty a koncepty a cíle, které byly stanoveny, však zůstaly víceméně stejné.

KFM: Also der grundlegende Auftrag von Tandem, nämlich freundschaftliche Beziehungen von jungen Menschen aus Deutschland und Tschechien, anzuknüpfen, dabei zu unterstützen, dieser Kernauftrag, dieses Kernanliegen ist gesetzt worden und ist nach wie vor aktuell.

KFM: Takže základní poslání Tandemu, totiž navazovat přátelské vztahy mezi mladými lidmi z Německa a České republiky, podporovat je v tom, toto základní poslání, tento základní zájem byl stanoven a je stále aktuální.

TW: Du hast ja gerade eben schon zum Beispiel einige Projekte angesprochen von Tandem. Und wenn man sich anschaut, was Tandem wirklich im deutsch-tschechischen Austausch fördert für Projekte, dann ist das ja extrem viel. Es gibt die Fachkräfteaustausche im Vorschulbereich. Es gibt Begegnungen von Schülerinnen und Schülern oder Vereinen oder berufliche Praktika im jeweiligen Nachbarland. Jochen, da wäre meine Frage an dich: Hättest du dir das 1996 schon so vorstellen können, dass die Zusammenarbeit so erfolgreich wird und sich auch auf so viele Bereiche ausgeweitet hat? Oder gab es da schon mal so eine Vision davon? Oder ist das auch erst mit der Zeit gekommen?

TW: Právě jste zmínil některé projekty společnosti Tandem, například. A když se podíváte na projekty, které Tandem skutečně podporuje v rámci německo-české výměny, je jich nesmírně mnoho. Jde o výměny odborníků v oblasti předškolního vzdělávání. Jsou to setkání školáků nebo spolků nebo odborné stáže v příslušné sousední zemi. Jochene, moje otázka na tebe zní takto: Dokázal jste si v roce 1996 představit, že spolupráce bude tak úspěšná a že se rozšíří do tolika oblastí? Nebo už tehdy existovala taková vize? Nebo to přišlo až postupem času?

JR: Ich glaube, die Vision gab es, weil die Ideen von den Jugendlichen aus beiden Ländern waren vorhanden. Wir hatten in Polička 18 Arbeitsgruppen. Wir haben intensiv nicht nur über Geschichte diskutiert, sondern Jugendliche in beiden Ländern haben gemerkt, dass die Frage von Nachhaltigkeit und Ökologie beide Länder betrifft. Wir haben das Schwerpunktthema Elbe gehabt. Warum gelingt es uns nicht, unseren gemeinsamen Fluss, der beide Länder verbindet, sauber zu halten? Das war ein großes Schwerpunktthema. Damals gab es auch schon die Forderung, mehr Kinder zu beteiligen in diesen Prozess der Zusammenarbeit, weil wir gemerkt haben, wir machen was ganz Neues. Und warum nicht neue Dinge ausprobieren, auch gerade im grenznahen Bereich. Wir haben eine Arbeitsgruppe, die ich damals geleitet habe, zur internationalen Zusammenarbeit gehabt, wo wir auch mit den Mitarbeitenden aus der Nationalagentur, damals Jugend Europa und Deutsch-französischen Jugendwerk, Deutsch-polnisches Jugendwerk, das war gerade gegründet worden, zusammengesetzt haben. Wie können wir auch über die deutsch-tschechische Zusammenarbeit hinaus mit den Partnerländern zusammenarbeiten? Also viele Ideen oder auch das, was mit am beeindruckendsten war, auch für die beiden Präsidenten: Wir hatten eine Arbeitsgruppe „Aktiv sein mit Handicap“. Das heißt, das Thema Inklusion war damals für uns schon sehr wichtig, wo wir gesagt haben, wir dürfen Leute in unserem Alter nicht ausschließen. Und wir hatten Personen, die mit Rollstuhl anreisen wollten, die geschildert haben, auch den beiden Präsidenten, wie schwierig das war. Auch aufgrund politischer Prozesse und Veränderungen, zum Beispiel in der Tschechischen Republik, wo, Dinge sich zum Negativen verändert haben. Für junge Behinderte in Deutschland sah es auch schwierig aus. Etwa für Rollstuhlfahrende, wenn sie mit der Bahn anreisen wollten. Also das waren Dinge, die uns damals schon interessiert haben und wo wir gemerkt haben, wir brauchen einen langen Atem. Auch beim Thema Partizipation hat sich schnell gezeigt, dass wir zwar gehört worden sind in Polička, aber als der deutsch-tschechische Koordinierungsrat gegründet worden ist, haben wir zum Beispiel als Jugendringe keinen Platz mehr bekommen, weil das nicht mehr wichtig war, zumindest für die Bundesregierung.

JR: Myslím si, že vize tu byla, protože mladí lidé z obou zemí měli své nápady. V Poličce jsme měli 18 pracovních skupin. Intenzivně jsme diskutovali nejen o historii, ale mladí lidé z obou zemí si uvědomili, že otázka udržitelnosti a ekologie se týká obou zemí. Měli jsme hlavní téma Labe. Proč se nám nedaří udržet naši společnou řeku, která spojuje obě země, čistou? To bylo hlavní téma, na které jsme se zaměřili. V té době se také objevil požadavek zapojit do procesu spolupráce více dětí, protože jsme si uvědomili, že děláme něco zcela nového. A proč nevyzkoušet nové věci, zejména v příhraniční oblasti. Měli jsme pracovní skupinu, které jsem tehdy předsedal, pro mezinárodní spolupráci, kde jsme zasedli i s pracovníky Národní agentury, tehdy Youth Europe a německo-francouzské kanceláře mládeže, německo-polské kanceláře mládeže, která byla právě založena. Jak můžeme spolupracovat s partnerskými zeměmi i mimo německo-českou spolupráci? Takže nápadů bylo mnoho, nebo co bylo jedním z nejpůsobivějších, také pro oba prezidenty: Měli jsme pracovní skupinu na téma "Být aktivní s handicapem". To znamená, už tehdy pro nás bylo velmi důležité téma inkluze, kde jsme si řekli, že nesmíme vylučovat lidi našeho věku. A měli jsme lidi, kteří chtěli přijet s vozíčkem, kteří popisovali, také oběma prezidentům, jak je to těžké. Také kvůli politickým procesům a změnám, například v České republice, kde se situace změnila k horšímu. Také v Německu to pro mladé lidi s postižením vypadalo obtížně. Například pro vozíčkáře, pokud chtěli cestovat vlakem. Takže to byly věci, které nás tehdy zajímaly a u kterých jsme si uvědomili, že potřebujeme hodně síly zůstat. Pokud jde o participaci, tak se rychle ukázalo, že v Poličce jsme byli vyslyšeni, ale když vznikla Česko-německá koordinační rada, tak už jsme například jako mládežnické organizace neměli místo, protože to už nebylo důležité, alespoň pro spolkovou vládu.

TW: Wenn ich mir das so anhöre, also Nachhaltigkeit, Partizipation, Beteiligung von Jugendlichen - das sind ja immer noch Themen, die extrem stark bei Tandem gerade dabei sind. Allein wenn man sich den aktuellen Schwerpunkt „Jugend gestaltet Zukunft“ anguckt oder auch das Unterthema Partizipation, sind es ja Themen, um die immer noch so ein bisschen gekämpft werden muss. Glaubst du, dass es da trotzdem Fortschritte gibt? Oder siehst du das eher als ein Zeichen, dass man da irgendwie immer noch nicht weiterkommt?

TW: Když to poslouchám, udržitelnost, participace, účast mladých lidí - to jsou stále témata, která jsou pro Tandem nesmírně důležitá. Už jen když se podíváme na současné zaměření na "Mládež utváří budoucnost" nebo na dílčí téma participace, jsou to témata, o která je třeba ještě trochu bojovat. Myslíte si, že přesto dochází k pokroku? Nebo to vnímáte spíše jako znamení, že se nám stále nějak nedaří dosáhnout pokroku?

JR: Ich sehe einen Fortschritt, aber auch das ist etwas, was man in der internationalen Zusammenarbeit lernt. Man braucht einen langen Atem, man muss Überzeugungsarbeit leisten. Und das Thema Nachhaltigkeit ist eben auch etwas gewesen, was schon vor 25 Jahren diskutiert worden ist von Jugendlichen. Aber damals hat es nicht dieses Gehör gefunden. Und damals war die grüne Partei sehr neu. Das sind ja Dinge, die sich erst entwickelt haben, dass dann auch junge Menschen sich dort engagiert haben und dann auch politisch versucht haben, durch die Mitarbeit in einem Parlament oder mit Veranstaltungen diese Themen auf die Tagesordnung zu bringen. Und ich kann das auch nur von Kathrin bestätigen: Die Auseinandersetzung mit der gemeinsamen Geschichte war damals auch etwas, was uns sehr bewegt hat, was uns immer noch in der Zusammenarbeit bewegt. Damals haben wir als Deutscher Bundesjugendring schon sehr eng mit dem israelischen Jugendring zusammengearbeitet. In dieser bilateralen Zusammenarbeit haben wir sehr schnell auch den tschechischen Kinder- und Jugendring mitintegriert, sodass heute auch der tschechische Kinder- und Jugendring ein eigenes bilaterales Programm mit dem israelischen Jugendring hat. Wir haben auch gemeinsam mit dem israelischen Jugendring zum Beispiel in einer Veranstaltung von Tandem Workshops in Theresienstadt ge-

macht und überlegt, wie wir in Jugendverbänden und Jugendringen das Thema Geschichte und Umgang auch mit dem Holocaust thematisieren können. Weil das ist immer noch ein wichtiges Anliegen für Jugendverbände: die Auseinandersetzung mit der gemeinsamen Geschichte und das in unsere Bildungsarbeit zu integrieren.

JR: Vidím pokrok, ale i to se člověk naučí při mezinárodní spolupráci. Potřebujete vytrvalost, musíte být přesvědčiví. A otázka udržitelnosti byla také něčím, o čem mladí lidé diskutovali před 25 lety. Tehdy však nebyla vyslyšena. A v té době byla Strana zelených velmi nová. To jsou věci, které se nejdříve rozvíjely, že se v ní mladí lidé angažovali a pak se také snažili politicky prosadit tyto otázky prací v parlamentu nebo akcemi. A o Kathrin to mohu jen potvrdit: Konfrontace s naší společnou historií byla také něčím, co nás tehdy velmi dojívalo a co nás v naší spolupráci dojívá dodnes. Už tehdy jsme jako Německý spolkový kroužek mládeže velmi úzce spolupracovali s Izraelským kroužkem mládeže. Velmi rychle jsme do této bilaterální spolupráce začlenili i český Kroužek dětí a mládeže, takže dnes má český Kroužek dětí a mládeže s izraelským Kroužkem mládeže také svůj vlastní bilaterální program. Společně s Izraelským kroužkem mládeže jsme také pořádali například workshopy v Terezíně v rámci akce Tandem a přemýšleli jsme, jak bychom se mohli věnovat tématu historie a vyrovnávání se s holocaustem v mládežnických sdruženích a kroužcích. Protože to je pro mládežnická sdružení stále důležitý problém: zabývat se naší společnou historií a začlenit ji do naší vzdělávací práce.

TW: Es gibt schon einige Fortschritte, höre ich daraus. Gibt es auch konkrete Sachen für dich, wo du gesagt hast: Das ist jetzt ein Ziel, das wir wirklich erreicht haben. Etwas, was für dich ein Meilenstein war.

TW: Slyšel jsem, že už došlo k určitému pokroku. Jsou pro vás také konkrétní věci, kde jste řekl: To je nyní cíl, kterého jsme skutečně dosáhli. Něco, co pro vás bylo milníkem.

JR: Ich glaube, der Meilenstein ist, dass wir eine sehr enge Zusammenarbeit haben mit unserem tschechischen Partner und diese Zusammenarbeit nicht nur bilateral ausleben, sondern auch eng kooperieren. Etwa im Kontext der europäischen Kinder und Jugendpolitik, im EU-Jugenddialog oder im Rahmen der tschechischen Ratspräsidentschaft zum Beispiel. Oder was sich sehr positiv auswirkt, ist auch, dass wir uns gegenseitig zu interessanten Veranstaltungen einladen, wo wir uns freuen, dann auch eine tschechische Stimme einbringen zu können. Sei es bei unserer Vollversammlung als Bundesjugendring oder als wir vor zehn Tagen eine Konferenz t im Bundestag mit den deutschen Mitgliedern der Parlamentarischen Versammlung des Europarates gemacht haben. Da war natürlich der DM, unser tschechischer Partner, mit dabei und hat sich auch mit eingebracht. Und das ist etwas, was diese Normalität unserer Zusammenarbeit auch ausmacht: einer Zusammenarbeit, die nicht gezwungen oder aufgesetzt wirkt, sondern die sich zu einer, freundschaftlichen, engen Zusammenarbeit entwickelt hat, wo man auch gar nicht nachdenken muss, was wir im nächsten Jahr machen. Denn wir haben unsere Themen und wir wissen, dass unsere Mitgliedsstruktur da auch unsere Zusammenarbeit mit unterstützt.

JR: Myslím, že milníkem je, že máme velmi úzkou spolupráci s naším českým partnerem a že tuto spolupráci nejen bilaterálně prožíváme, ale také úzce spolupracujeme. Například v rámci evropské politiky pro děti a mládež, v rámci Dialogu o mládeži v EU nebo v rámci českého předsednictví v Radě EU. Nebo co má také velmi pozitivní efekt, je to, že se vzájemně zveme na zajímavé akce, kde rádi přispějeme českým hlasem. Ať už to bylo na našem plenárním zasedání jako Spolkové rady mládeže, nebo když jsme před deseti dny uspořádali konferenci t Bundestagu s německými členy Parlamentního shromáždění Rady Evropy. Samozřejmě tam byla i DM, náš český partner, a také přispěla. A to je něco, co tvoří normalitu naší spolupráce: spolupráce, která nepůsobí vynuceně nebo vnuceně, ale která se vyvinula v přátelskou, úzkou spolupráci, kdy člověk ani nemusí přemýšlet o tom, co budeme dělat příští rok. Protože máme svá témata a víme, že i naše členská struktura naši spolupráci podporuje.

TW: Also es entwickelt sich sehr organisch, höre ich da raus.

TW: Takže se to vyvíjí velmi organicky, to slyším.

JR: Organisch, ja. Aber wir haben natürlich noch weitere Ideen, weil wir merken, es liegen noch Sachen im Argen. Zum Beispiel Ökologie. Ich glaube, da gibt es Luft nach oben. Oder Partizipationsmöglichkeiten von jungen Menschen in beiden Ländern. Beide Regierungen tun sich da schwer, das auch umzusetzen, was sie auch vielleicht politisch wollen. Die Frage des Wahlalters zum Beispiel ist in beiden Ländern ein wichtiges Thema, wo wir auch in Deutschland immer noch kämpfen und jetzt zum Glück für die nächste Europawahl etwa ein Wahlalter ab 16 ermöglicht wurde, damit sich junge Menschen beteiligen können. Und in Tschechien ist das, glaube ich, nochmal interessant, auch auf ein solches Ziel erfolgreich politisch hinzuarbeiten. Also von daher gibt es viele Dinge. Da, wo ich mir was wünschen würde, wäre diese trilateralen Formate stärker in den Blick zu nehmen und eine Förderung zu bekommen. Wir haben das am Beispiel Israel gesehen, dass wir da viel mehr machen könnten, aber wir immer wieder vor der Aufgabe stehen: Wie kriegen wir das finanziert? Weil verschiedene Stellen Geld geben. Und das wird dann alles sehr kompliziert.

JR: Organicky ano. Ale samozřejmě máme více nápadů, protože si uvědomujeme, že stále existují věci, které jsou špatně. Například ekologie. Myslím, že tam je co zlepšovat. Nebo možnosti zapojení mladých lidí v obou zemích. Pro obě vlády je obtížné realizovat to, co by mohly politicky chtít. V obou zemích je například důležitou otázkou věk pro účast ve volbách, kde v Německu stále bojujeme a nyní naštěstí pro příští evropské volby byl umožněn věk pro účast ve volbách 16 let, aby se mladí lidé mohli účastnit. A v České republice si myslím, že je zajímavé o takový cíl politicky usilovat. Takže z tohoto pohledu je toho hodně. Jednou z věcí, kterou bych rád viděl, je větší zaměření na tyto trilaterální formáty a jejich financování. Na příkladu Izraele jsme viděli, že bychom mohli udělat mnohem víc, ale stále stojíme před úkolem: Jak to financovat? Protože peníze dávají různé agentury. A to všechno se velmi komplikuje.

TW: Also trilateral würde für dich bedeuten, eine Kooperation noch mit einem dritten Staat außerhalb von Deutschland und Tschechien?

TW: Takže trilaterální spolupráce by pro vás znamenala spolupráci s třetím státem mimo Německo a Českou republiku?

JR: Ja, zum Beispiel mit Israel oder auch mit der Slowakei oder dem polnischen Jugendring oder der Ukraine. Wir leben gerade ja auch in einer politisch sehr schwierigen Situation. Und wir arbeiten auch in beiden Ländern eng mit ukrainischen Strukturen der Jugendarbeit zusammen. Und warum nicht gemeinsam, da auch in Sachen Ukraine oder andere Länder was machen?

JR: Ano, například s Izraelem nebo také se Slovenskem, Polským kroužkem mládeže či Ukrajinou. V současné době žijeme ve velmi složité politické situaci. A také úzce spolupracujeme s ukrajinskými strukturami práce s mládeží v obou zemích. A proč neudělat něco společně o Ukrajině nebo jiných zemích?

TW: Kathrin, wie siehst du das? Welche Ziele würdest du sagen, hat Tandem in diesen 25 Jahren erreicht? Oder umgekehrt? Wo gibt es deiner Ansicht nach noch Handlungsbedarf?

TW: Kathrin, jak to vidíš ty? Jakých cílů podle vás Tandem za těch 25 let dosáhl? Nebo naopak? V jakých oblastech je podle vás ještě potřeba jednat?

KFM: Ich denke, Tandem hat es geschafft, alle Räume zu bedienen, wo junge Menschen und Kinder unterwegs sind. Also vom vorschulischen Arbeitsfeld, vor allem im Grenzraum, über das Außerschulische, das Schulische, insbesondere das berufsschulische Arbeitsfeld, also die Zielgruppe der Auszubildenden, die im internationalen Austausch einfach immer noch unterrepräsentiert sind. Da die ganze

Bandbreite der Räume abzudecken, wo Kinder und junge Menschen unterwegs sind. Das, denke ich, ist etwas, was Tandem in den vergangenen Jahren gelungen ist. Da auch eine Stabilität zu schaffen, also Menschen in beiden Büros mit festen Stellen anzustellen, die auch die Kontakte herstellen können. Denn unsere Arbeit ist Beziehungsarbeit. Das funktioniert nicht so, dass man etwas bezahlt und dafür eine Dienstleistung bekommt, sondern es müssen Partnerschaften erst mal entstehen. Das heißt, es müssen Kontakte angeknüpft werden, man muss sich kennenlernen, man muss erfahren, was hat jeder für eine Vorstellung von Austausch oder von dem gemeinsamen Projekt. Und es muss im Idealfall eine Kontinuität entstehen, sodass man sagt, man trifft sich mal in Tschechien, man trifft sich mal in Deutschland und baut so eine Partnerschaft über viele Jahre auf. Man schätzt sich, besucht sich gegenseitig. Das ist nichts, was man künstlich erzeugen kann, sondern das ist Beziehungsarbeit. Und dafür braucht es auch Menschen, die da koordinierend, wie die Koordinierungszentren, und unterstützend tätig sind. Und ich denke, es ist Tandem in den letzten Jahren auch gelungen, ein solches Netz aufzubauen, vor allem auch mit dem Partner Büro in Pilsen. Das ist aus meiner Sicht ein Erfolgsgarant: in beiden Ländern ähnliche Strukturen zu haben. Also ein Büro, das ähnlich personell besetzt ist, auch in allen Arbeitsfeldern arbeitet. Nur so gelingt es uns auch, Kontakte, Menschen in beiden Ländern zu finden, zu einander zu führen, zusammenzubringen und hier auch wieder was Neues entstehen zu lassen.

KFM: Myslím, že se Tandemu podařilo obsloužit všechny oblasti, kde se pohybují mladí lidé a děti. Tedy od předškolní oblasti práce, zejména v pohraničí, až po mimoškolní, školní oblast, zejména oblast práce odborných škol, tedy cílové skupiny stážistů, kteří jsou prostě v mezinárodní výměně stále málo zastoupeni. Pokrýt celou škálu prostor, kde se děti a mladí lidé pohybují. Myslím, že to je něco, co se Tandemu v posledních letech daří. Vytvořil také stabilitu tím, že v obou kancelářích zaměstnává lidi na stálých pozicích, kteří mohou také navazovat kontakty. Protože naše práce je práce se vztahy. Nefunguje tak, že něco zaplatíte a dostanete za to službu, ale nejdříve je třeba navázat partnerství. To znamená navázat kontakty, vzájemně se poznat, zjistit, jakou má kdo představu o výměně nebo o společném projektu. A v ideálním případě se musí rozvinout kontinuita, aby si lidé řekli, že se jednou potkají v Česku, jednou v Německu a budovali partnerství po mnoho let. Lidé se navzájem oceňují, navštěvují se. To se nedá uměle vytvořit, ale je to spíše dílo budování vztahů. A k tomu potřebujete také lidi, kteří koordinují a podporují, jako jsou koordinační centra. A myslím, že se Tandemu v posledních letech podařilo takovou síť vybudovat, zejména díky partnerské kanceláři v Plzni. Podle mého názoru je to záruka úspěchu: mít podobné struktury v obou zemích. Jinými slovy, kancelář, která má podobné zaměstnance a pracuje ve všech oblastech. Jen tak můžeme v obou zemích najít kontakty a lidi, spojit je a vytvořit zde něco nového.

TW: Jochen, du hast ja gerade schon angesprochen, dass du dir auch mehr trilaterale Zusammenarbeit wünschst. Das bedeutet vielleicht ja auch noch mal mehr Arbeit im europäischen Kontext und vielleicht auch noch mal generell einen größeren Fokus auf europäische Politik im Allgemeinen. Ist die Arbeit von Tandem in der europäischen Politik schon eingebettet oder siehst du da noch Potenzial?

TW: Jochene, již jste zmínil, že byste rád viděl více třístranné spolupráce. To by mohlo znamenat více práce v evropském kontextu a možná i větší zaměření na evropskou politiku obecně. Je práce Tandemu již zakotvena v evropské politice, nebo v ní stále vidíte potenciál?

JR: Da sehe ich sicher noch Potenzial, weil die ersten Jahre hat Tandem sich natürlich auf die bilaterale Zusammenarbeit fokussiert. Auf Themen, die beide Länder oder beiden Regierungen besonders wichtig waren. Und wir haben gemerkt, dass nach einigen Jahren Tandem bzw. die beiden Koordinierungsbüros das Gefühl haben, dass sich die Jugendverbände von der deutsch-tschechischen Zusammenarbeit abwenden. Das war aber nie der Fall. Wir haben nur andere Themen mit transportiert, die über

die europäische Zusammenarbeit auf uns zugekommen sind. Und diese ganze Entwicklung im Bereich der europäischen Kinder- und Jugendpolitik, Jugendpartizipation, EU, Jugenddialog... Diese Themen, die junge Menschen in der ganzen EU angehen, haben wir dann auch bilateral auf einer anderen Ebene diskutiert. Und seit einigen Jahren versuchen wir, das wieder in die Tandemarbeit zurückzuspiegeln und sagen: Hier passiert etwas ganz Spannendes, wo Partnerstrukturen aus beiden Ländern beteiligt sind. Warum nutzen wir das nicht, um das auch auf eine breitere Basis in beiden Ländern zu bringen? Und deshalb wollen wir ja auch heute Abend in der Botschaft nicht nur über das bilaterale Thema sprechen, sondern auch über die Themen europäische Zusammenarbeit, Europäisches Jahr der Jugend. Darüber, was in beiden Ländern passiert ist, zum Beispiel die tschechische Ratspräsidentschaft. Oder darüber, was wir im Europarat gemeinsam machen, wie wir das auch in die Tandemarbeit reinspeisen können, dass vielleicht auch, weitere Personen das für ihre bilaterale Zusammenarbeit nutzen... Das ist etwa ein Anliegen, das wir haben. Wir waren nie weg. Wir waren vielleicht manchmal für die Tandemarbeit ein bisschen abgehoben, aber wir haben uns immer als Unterstützer von den beiden Koordinierungsbüros gesehen und bringen uns jetzt auch wieder stärker ein, um das dann auch unterzubringen.

JR: Určitě v tom stále vidím potenciál, protože v prvních letech se Tandem přirozeně zaměřoval na bilaterální spolupráci. Na témata, která byla pro obě země nebo obě vlády obzvláště důležitá. A všimli jsme si, že po několika letech fungování Tandemu, respektive obou koordinačních kanceláří, jsme měli pocit, že se mládežnická sdružení od německo-české spolupráce odvracejí. Ale tak tomu nikdy nebylo. My jsme pouze přenášeli další témata, která k nám přišla prostřednictvím evropské spolupráce. A celý tento vývoj v oblasti evropské politiky dětí a mládeže, participace mládeže, EU, dialogu mládeže... O těchto tématech, která se týkají mladých lidí v celé EU, jsme pak diskutovali i bilaterálně na jiné úrovni. A již několik let se snažíme toto zpětně promítnout do tandemové práce a říci: děje se zde něco velmi zajímavého, do čeho jsou zapojeny partnerské struktury z obou zemí. Proč toho nevyužít k tomu, abychom to přenesli na širší základnu v obou zemích? A právě proto nechceme dnes večer na velvyslanectví hovořit pouze o bilaterální otázce, ale také o evropské spolupráci a Evropském roku mládeže. O tom, co se stalo v obou zemích, například o českém předsednictví. Nebo o tom, co společně děláme v Radě Evropy, jak to můžeme také vnést do tandemové práce, aby to třeba mohli využít i další pro svou bilaterální spolupráci... To je jeden z našich zájmů. Nikdy jsme nebyli pryč. Možná jsme byli někdy trochu stranou pro tandemovou práci, ale vždy jsme se považovali za podporovatele obou koordinačních úřadů a nyní se opět více zapojujeme, abychom tomu vyšli vstříc.

TW: Das Motto des ersten Jugendtreffens in Polička war damals ja „Uns teilt nichts“. Gilt das eurer Meinung nach noch heute. Oder falls nicht, wieso?

TW: Heslem prvního setkání mládeže v Poličce bylo "Nic nás nerozděluje". Platí to podle vás i dnes? A pokud ne, proč?

JR: Das Motto ist zustande gekommen, weil wir damals 260 Teilnehmende hatten und mehr als 100 Medien-Vertreterinnen und -Vertreter. Und die sind hinter den Jugendlichen her gewesen, um das Trennende zu suchen. Und die Jugendlichen waren da ziemlich sauer. Und das war so die Antwort, die am ersten oder zweiten Tag immer die Runde gemacht hat: „Uns trennt nichts, wir haben Bock zusammenzuarbeiten! Und ihr als Medienvertreter, ihr sucht immer nach dem Trennenden, weil das vielleicht für eure Zeitung das Interessantere ist. Aber euch interessiert nicht, was wir an ganz tollen Ideen haben. Ihr verfolgt nur die politische Agenda und seht, dass die beiden Regierungen Probleme miteinander haben. Aber wir sitzen hier ganz konstruktiv zusammen und basteln an der Zukunft.“

JR: Motto vzniklo proto, že jsme v té době měli 260 účastníků a více než 100 zástupců médií. A ti šli po mladých lidech a hledali, co je rozděluje. A mladí lidé byli dost naštvaní. A to byla odpověď, která

vždycky první nebo druhý den kolovala: "Nic nás nerozděluje, chceme spolupracovat! A vy jako zástupci médií vždycky hledáte, co nás rozděluje, protože to je možná pro vaše noviny zajímavější. Ale vás nezajímají skvělé nápady, které máme. Sledujete jen politickou agendu a vidíte, že obě vlády mají mezi sebou problémy. Ale my tady spolu konstruktivně sedíme a plánujeme se s budoucností."

TW: Kathrin, ist das Motto noch aktuell?

TW: Kathrin, je toto motto stále aktuální?

KFM: Ich glaube, man würde es heute nicht mehr so benennen. Man würde wahrscheinlich eher auf das Gemeinsame abzielen, wie wir es bei Tandem mit Motti machen wie „Gemeinsam erinnern für eine gemeinsame Zukunft“, „Jugend gestaltet Zukunft“, „Wir gestalten die gemeinsame Zukunft“... Also ich denke, man würde das Trennende in so einem Titel jetzt nicht mehr nennen, sondern das Verbindende. So wie wir denken, dass es viele verbindende Dinge gibt, auf die man setzen kann. Beispielsweise im Programm Freiwillige Berufliche Praktika, wo man auf die gemeinsame Ausbildung als das Verbindende setzt. Wo nicht die Sprache erst mal das vermeintlich Trennende, Herausfordernde ist, sondern wo man eben die verbindenden Elemente sucht. Etwa die gemeinsamen Interessen beispielsweise von Vereinen im Sportlichen oder bei den Pfadfinderinnen und Pfadfindern. Aber ich denke, der Geist, der war bei Polička auch unter den jungen Menschen schon so, dass man das Verbindende, das Gemeinsame gesucht hat. Das gemeinsame Besprechen von Dingen, die gefallen, aber die vielleicht auch irritieren oder herausfordern und das Lösungen finden. Ich glaube, dieser Geist ist heute nicht anders als er damals in Polička war.

KFM: Nemyslím si, že by se tomu tak dnes říkalo. Spíše bychom asi cílili na to, co máme společného, jako to děláme v Tandemu s mottu jako "Společně vzpomínáme na společnou budoucnost", "Mládež utváří budoucnost", "Tvoříme společnou budoucnost"... Takže si myslím, že bychom v takovém názvu už nenazývali věci rozdělující, ale věci spojující. Stejně jako si myslíme, že existuje mnoho spojujících věcí, na které se můžeme zaměřit. Například v programu dobrovolných odborných stáží, kde se zaměřujeme na společnou odbornou přípravu jako na jednotící faktor. Kde jazyk není první věcí, která údajně rozděluje nebo zpochybňuje, ale kde hledáme spojující prvky. Například společné zájmy klubů ve sportu nebo ve skautingu. Ale myslím, že v Poličce už byl mezi mladými lidmi takový duch, že hledali to, co je spojuje, co mají společného. Společná diskuse o věcech, které těší, ale které třeba i dráždí nebo zpochybňují, a hledání řešení. Věřím, že tento duch není dnes jiný, než byl v Poličce.

TW: Und als Abschlussfrage vielleicht: Was wünscht ihr euch denn für die nächsten 25 Jahre von Tandem? Habt ihr da konkrete Ziele oder Sachen, die ihr euch in diesem Kosmos wünscht?

TW: A možná otázka na závěr: Co si přejete pro dalších 25 let Tandemu? Máte nějaké konkrétní cíle nebo věci, které byste v tomto vesmíru rádi viděli?

KFM: Ich wünsche mir, dass ganz viele junge Menschen aus beiden Ländern das Nachbarland kennenlernen dürfen, junge Menschen im Nachbarland kennenlernen dürfen. Dass viele Freundschaften entstehen, dass es noch viel mehr Zugänge auch in die Nachbarländer gibt. Ich glaube, die jungen Menschen in Polička wissen gar nicht, welchen Weg sie eigentlich bereitet haben. Auch für mich, für meine persönliche Biografie, für meine berufliche Biografie und für ganz viele, die jetzt im deutsch tschechischen Kontext ehrenamtlich, aber auch beruflich unterwegs sind. Und je breiter dieses Netz wird, je mehr Zugänge man schafft, an den Schulen, im Ehrenamt, an den Kindergärten, in diesen verschiedenen Räumen, umso größer wird dieses Netzwerk und das Verständnis für den Nachbarn. Und auch das gemeinsame Arbeiten in Europa, das Zusammenleben in Europa und das Zusammenstehen. Ich wünsche mir, dass die Arbeit von Tandem einfach noch viele, viele Jahre so weiter bestehen bleiben kann,

mit vielen Akzenten auch aus der europäischen Jugendpolitik. Und ich freue mich einfach auf die weitere Arbeit.

KFM: Doufám, že mnoho mladých lidí z obou zemí bude mít možnost poznat sousední zemi, poznat mladé lidi v sousední zemi. Že vznikne mnoho přátelství, že se rozšíří přístup do sousedních zemí. Myslím, že mladí lidé v Poličce ani nevědí, jakou cestu si vlastně připravili. I pro mě, pro můj osobní životopis, pro můj profesní životopis a pro mnoho lidí, kteří nyní pracují v německo-českém kontextu, a to jak dobrovolně, tak profesně. A čím širší bude tato síť, čím více se bude vytvářet přístup ve školách, v dobrovolnictví, v mateřských školách, v těchto různých prostorech, tím větší bude tato síť a porozumění pro souseda. A také společná práce v Evropě, společný život v Evropě a společné vystupování. Doufám, že práce Tandemu bude moci pokračovat ještě mnoho a mnoho let, s mnoha akcenty i z evropské politiky mládeže. A já se prostě těším na budoucí práci.

TW: Jochen, was wünschst du dir für die nächsten 25 Jahre von Tandem?

TW: Jochene, co přeješ Tandemu do dalších 25 let?

JR: Ich glaube, es ist ein wichtiges Anliegen von allen, die im Bereich der internationalen Zusammenarbeit aktiv sind, allen jungen Menschen in Tschechien, Deutschland und in den anderen Ländern Austauschfahrten zu ermöglichen. Und Tandem kann einen wichtigen Beitrag leisten, niederschwellige Angebote zu machen, um einen ersten Kontakt erst mal in ein Grenzgebiet, in eine Nachbarschule herzustellen. Und deshalb finde ich die Idee mit dem Nachbarkindergarten gut. Und deshalb glaube ich, ist das etwas Wertvolles, was Tandem und die beiden Tandembüros weiter leisten können. Und ich wünsche mir, dass das auch weiter von beiden Regierungen mit finanziell unterstützt wird, weil es ist nicht gegeben, dass die beiden Büros auch diese finanzielle Ausstattung in der Zukunft bekommen. Das ist immer wieder ein politisches Anliegen, was wir mit unterstützen müssen, damit beide Büros diese finanziellen Ressourcen auch bekommen, um diese Arbeit dann auch auszuführen.

JR: Domnívám se, že je důležitým zájmem všech, kteří působí v oblasti mezinárodní spolupráce, umožnit výměnu zkušeností všem mladým lidem v České republice, Německu a dalších zemích. A Tandem může významně přispět k poskytování nízkoprahových nabídek k navázání prvního kontaktu v příhraničním regionu, v sousední škole. A proto si myslím, že myšlenka sousedské mateřské školy je dobrá. A proto si myslím, že je to něco cenného, co Tandem a obě kanceláře Tandemu mohou dělat i nadále. A doufám, že obě vlády to budou i nadále finančně podporovat, protože není samozřejmé, že tyto dva úřady budou tuto finanční podporu dostávat i v budoucnu. Je to vždy politický zájem, který musíme podpořit, aby obě kanceláře dostávaly také tyto finanční prostředky na vykonávání této práce.

TW: Jochen und Kathrin, ich danke euch für eure Zeit. Den Zuhörern danke ich fürs Zuhören und wir hören uns dann bei der dritten Folge des Podcasts. Dankeschön.

TW: Jochene a Kathrin, děkuji vám za váš čas. Posluchačům děkuji za pozornost a uvidíme se u třetího dílu podcastu. Děkuji.